

vestnik

"MESSENGER" — GLASILO SLOVENCEV V AVSTRALIJI

LETNIK XXII., ŠTEV. 12

Registered for posting as a periodical — Category "A"

DECEMBER 1978

Published by:
Slovenian Association, Melbourne
P.O. Box 185 — Eltham, Vic., 30

Telephone:
Melbourne: 437 1226

Editor:
Marijan Peršič

Set up and printed by:
Polyprint Pty. Ltd.

Price — cena:
50c.

Annual subscription — letno:
\$6.00

Vam želi...

SREČNE BOŽIČNE PRAZNIKE!

IN...

OB PRAZNIKIH BOŽIČA

Zopet so tukaj božični prazniki in z njimi novo leto. Za nekatere od nas bodo ti dnevi polni otožnosti in brezupa, za nekatere pa zopet radostni in nadejalni. Neki od nas bodo z bolečino v srcu gledali nazaj na porušene načrte, nekateri pa si bodo črtali pot v še bolj zadovoljivo bodočnost. Vsakomur je pač določena svoja pot, ki nam jo je začrtala usoda, katero mnogi utemeljujejo samo z logično posledico slučajev. Kakorkoli že, dokler živimo pač brodarimo po strugi življenja kakor najbolje vemo in znamo. Če pa naletimo na skalo, skrito v vodi ali pa potuhnjeno brzico, potem se naš čolnič verjetno stre. Mi pa poskušamo ostati na površini, kakor najbolje vemo in znamo.

Tudi za naše društveno življenje sta božič in novo leto čas ko gledamo nazaj in naprej. Saj društva se lahko v mnogočem primerjajo z družino.

Za nas v Slovenskem društvu Melbourne bo ta božič lep božič. Bo poln radosti, ponosa in zaupanja v še bolj plodno bodočnost. Saj odhajajoče leto nam je bil naklonjeno. Dosegli smo stopnjo za katero smo delali vse od same ustanovitve društva: Da si uredimo prostor, kjer so bo naše udejstvovanje lahko na široko razvilo, tako da se bo vsak rojak počutil, kot na končku svoje stare domovine; kot da je na svojem; kot da je doma. V veliki meri smo sedaj dosegli ta cilj. Vesela živahnost, katero vsako nedeljo lahko vidimo na našem hribu ter občudovanje, ki ga naše Središče vzbuja pri tujih gostih je najlepši dokaz našega uspeha, ki je dosegel svojo krono z uradno otvoritvijo v preteklem oktobru. Delavnost in požrtvovalnost, pridnost in iznajdljivost, ki so jo ob tej priliki pokazali vsi odseki S.D.M. skoraj nima primere. Nikoli ne bomo mogli pozabiti nedelj pred otvoritvijo ko se je po kakih dvesto članov odzvalo vabilu na prostovoljno delo. Ko gledamo ravnoj na naši zemlji se lahko s ponosom potrkamo na prsa: Vse to je sad našega dela, sad žuljev in nešteti ur, ki jih dajemo za našo skupnost že vsa ta leta sem.

Nemogoče se je spomniti vseh obrazov in naštetih vsakogar, ki je kakorkoli pripomogel k tako veličastnemu uspehu. Nemogoče je podati tudi obračun kdo je dal več kdo manj in to tudi ni važno. Toda morda pe primerno, da se pomensko spomnimo vsaj tistih, ki so kot predsedniki nosili največjo odgovornost. To so bili: Zlatko VERBIČ, Miloš

ABRAM, Marjan OPPELT, Srečko KOSIR, Vinko MOLAN, Ma HARTMAN, Leopold JAUK, Vergilij GOMIZELJ, Simon ŠPAC, PAN, Toni SLAVIČ, Marijan PERŠIČ, Frank SAJOVIC, Pav ČESNIK in Stanko PROSENAK. Prav tako pa je tudi pravilno, navedemo tudi imena članov gradbenega odbora skozi vsa leta odk smo pričeli z gradnjo na hribu. In sicer so to: Martin ADAMI, Jože GOLENKO, Lojze MARKIČ, Alek KODILA, Andrej FISTR, Verner REMŠNIK, Peter MANDELJ, Miro OGRIZEK, Pav ČESNIK, Ivo LEBER, Janez ZEMLJIČ, Jaka KOROŠEC, To ZAGORC, Franc FEKONJA in I. BERIČ.

Vsi zgoraj navedeni no nosili še posebno breme in skrb in na n je velikokrat, čeprav po nepotrebnem, padala tudi kritika. Sedaj naj jim gre zahvala vse naše skupnosti.

Ostali, posebne omembe vredni uspehi našega društva v t letu so gotovo ustanovitve nedeljske dopolnilne šole. Izgradnja no stavbe za naš mladinski odsek in šolo, izboljšanje balinišč igrišče za košarko.

Vse te in druge stvari se bodo naštevale podrobno na le skupščini. Važno pa je zapisati to, da smo tudi v preteklem l uspeli ohraniti slogo, prijateljstvo in medsebojno razumevanje, ta v društvu samem, kakor tudi v odnosih do vseh drugih društev. Kal vse doslej smo se tudi v letu 1978 uspeli obdržati izven miselnost nasprotij, ki tako lahko poderejo to kar je vzelo dolga leta grajen. Kakor vse dosedaj, je bil tudi letos naš odnos dosleden v ljubezni svojega slovenskega porekla, lojalen in spoštljiv do svoje nove domov Avstralije ter korekten in čustveno povezan do države, ki jo sestav tudi večina našega naroda: Jugoslavije.

Ko o božiču, temu prazniku miru in vseh dobronamernih lj izrekamo čestitke našim čitateljem, članom S.D.M., ostalim slovensk društvom ter vsem rojakom in prijateljem, je naša želja, da bi l usoda v letu 1979 slovenski skupnosti še vedno naklonjena. i bo to poedincem v njih osebnih zadevah, kakor tudi našim društv pri njih delu za dobro nas vseh. Naj bi povsod in vedno prevladov zavest prijateljstva, medsebojnega spoštovanja, razumevanja ter po stljivosti, v smislu blagovesti ki nam jo prinaša božič že skoro o tisoč let: MIR LJUDEM NA ZEMLJI, KI SO DOBRE VOLJE

UREDNIK

TRIGLAVSKI ŽUPNIK

Spomin na dovškega župnika Jakoba Aljaža, vzornega duhovnika, navdušenega planinca in zaslužnega glasbenika.

Letošnji zadnji avgustovski dnevi so bili v znamenju proslav 200-letnice prvega vzpona na Triglav. Župnik Aljaž je tesno povezan z triglavom in z borbo za ohranitev triglava slovcem.

Devet let je kot kaplan in učitelj služboval v Trziču. To je bilo povsem nemško mesto. Veljal je nekaj tisti, ki je znal nemško. V trziški šoli je učitelj že prvo uro otrokom zabičeval, da ga morajo klicati "Herr Lehrer". Knjižnica je imela izključno nemške knjige, pevski zbor je pel le nemške pesmi, mladino so domačini pošiljali v uk nemškim mojstrom, deklice so šle v šolo k redovnicam h Gospe Sveti.

V Triglavskem pogorju je povsod gospodoval nemški Alpenverein. Triglav je na nemških tleh, so samozavestno trdili. Povsod so bili nemški napisi (Alpen-Verein, Section Krain). Na planotici pod Begunjskim vrhom so 1887 odkrili Dežmanovo kočo. Peli so nemške pesmi, Deschmann, kustos ljubljanskega muzeja (in narodni odpadnik) je sklenil svoj govor: "In ti oče Triglav, vzemi v svoje varstvo našo nemško zemljo". Tečajnike za gorske vodnike so alpenvereincevi nagrajevali in gostili, da so bili posled njihovi pristaši.

Le duhovniki so po slovensko govorili in preprosto ljudstvo, tudi mnogi slovenski kulturniki tistega časa, v večini pa so "škrici" bili v taboru, ki je zagotavljal kruh.

Aljaž se je s svojimi sošolci v gimnaziji navduševal za "matjuško Rusijo". V bogoslovju se je utrjeval njegov narodno zaveden duh v ljubezni do ljudstva, slovenskega jezika in narodne pesmi. V Trziču je okrog sebe zbiral mlade ter jih navduševal za slovenski jezik in pesem. Na Dovjem je slovel Aljažev cerkveni pevski zbor, ki je pel izključno slovenske pesmi. Dovžanom je na lastne stroške postavil ljudski dom kjer so bila občasna predavanja, igre in pevski koncerti, ki jih je s svojim zborom sam pripravljval.

S pesmijo je budil narodno zavest. V svojih skladbah pa je iskal svoj umetniški izraz. Veliko pesmi je zložil na Gregorčičevo besedilo. Izdal je devet zvezkov moških in mešanih zborov. Pomembno je njegovo delo Pesmarica v dveh delih, ki je pospešila rast cerkvenih pevskih zborov po vsej Sloveniji.

Zavzet je bil za našega človeka. Dovškim posestnikom, 134 upravičencem, je s pomočjo deželnega odbora pridobil velikanske parcele gozda, ki so bile prej v zemljiški knjigi napačno drugam vpisane.

Ljubil je gore in želel, da bi jih — slovenske — vzljubili tudi drugi. Za planince, ki bi jih v Triglavskem pogorju zajela nevihta, je nekoliko pod vrhom Triglava dal izstreliti votlino, v katerih je prostora za okrog dvajest ljudi.

Ob blagoslovitvi Triglavske koče je

Aljaž vrsto govorov sklenil s pozivom, naj planincev ne družijo denar, materializem, egoizem, marveč čista ljubezen do domovine in lepi čuti, ki ga goje v srcih do planin.

Ko je Aljaž videl toliko memških zapisov na Triglavskem pogorju in niti enega slovenskega, je pisal svojim somišljenikom v nemškutarsko Ljubljano: "Domovina je v nevarnosti!" Kot bi se zarotil proti Nemcem. Poslej je deloval "neumorno in z velikimi žrtvami za odkritje in pristop najlepšega, najvišjega slovenskega pogorja, očaka Triglava in njegove okolice". Od dovške občine je kupil vrh Triglava ter izdelal načrt za stolp. V petih urah so ga njegovi farani 7. avgusta 1895 pritrtili na vrh Triglava. Alpen-Verein je narsčila obrvi, ko je ugotovila, da na temenu "nemškega kralja Julijskih Alp" stoji stolp s prvim in edinim slovenskim napisom. Sklenili so: Stolp mora pasti. Pa ni, Aljaž je celo dobil "cesarsko zagotovilo", da stolpa ne sme nihče poškodovati.

Isto leto je Aljaž z jeseniškim kaplanom Matjanom nekoliko pod vrhom vzdal spominsko ploščo z napisom: V spomin Valentinu Vodniku, ki je bil na Triglavu dne 20. avgusta 1795. Aljaž je Triglav še naprej slovenil. Naslednje leto je postavil Triglavsko kočo, mater vseh koč, kot jo je imenoval. Okrog sto planincev se je zbralo k blagoslovitvi. Pevci so zapeli "Lepa naša domovina" in Aljažev pesem "Triglav, moj dom". Alpen-Verein ni mirovala, tem bolj, ko je naslednje leto zrasla poleg koče še kapelica. Nemška zarota proti Aljažu tudi tokrat ni uspela. Aljaž ni popustil ne Nemcem, pa tudi ne domačinom, ki so govorili: "Ta Aljaž mora prav norec biti, da gor po skalah koče stavi; saj gora ni nora, ta je nor, ki gre gor".

Poleg planinskega zavetišča in Aljaževe koče v Vratih je v avgustu 1904 Aljaž postavil nov dom, imenovan po njem; tega je 1909 leta podrl plaz, vendar je naslednje leto postavljen že novi, imenovan prav tako po Aljažu.

Aljaž je bil vesel, da je lahko živel za gore in ljudi ter ustvarjal. Časti ni iskal ne odlikovanj, ki pa jih je kljub vsemu prejel: za zasluge v glasbi ga je Glasbena Matica imenovala za svojega častnega člana, iz istega razloga ga je škof Jeglič imenoval za duhovnega svetnika, Avstrija (čeprav se je boril proti njej) mu je podelila zlati zaslužni križec s krono za civilne zasluge, Jugoslavija red sv. Save tretje in četrte stopnje zaradi pospeševanja tujškega prometa, Glasbena Matica mu je na Šmarni gori postavila spomenik (doprsna Aljaževa podoba s cepinom v roki, delo slikarja Toneta Kralja, 1935), dva dni pred odkritjem pa je bila v Filharmoniji v Ljubljani "Aljaževa akademija", na kakteri so peli najbolji priljubljene Aljaževe pesmi.

Ob njegovi zlati maši ter 25-letnici Triglavske koče in kapelice (1921) je Planinski vestnik zapisal: "Dokler bo Slovenec hodil po Triglavu, tako dolgo bo živelo ime našega častnega člana Aljaža!"

ŠE PODPORE

Zvezna vlada bo preko ministerstva za Emigracijo in Etnične zadeve dodelila grški pravoslavni škofiji v Sydneyu v naslednjih treh letih \$40.000. Italijanska dobrodelna organizacija v Viktoriji A.N.F.E. pa bo v istem času dobila \$50.000.

Darila za Božič

Lepa božična darila lahko nabavita pri Slovenskem društvu Melbourne na hribu v Elthamu.

Avbe za narodno nošo, Majolke, Vrčke za pivo, Lesene krožnike, vse z vdelanimi motivi iz slovenskega središča v Elthamu; knjiga slovenski kuharskih receptov pisana v angleščini, robčke, prtčke in kravate so še na razpolago.

Za majhno ceno boste prijateljem lahko podarili edinstveno darilo, ki ga ni mogoče nikjer drugje nabaviti. Pohitite, da ne zamudite te lepe priložnosti.

"VESTNIK"
JE NEODVISNO GLASILO
SLOVENCEV V AVSTRALIJU.

Lastnik je
Slovensko Društvo Melbourne

Uredniško-upravni odbor:
Jana Gajšek, Darko Hribernik,
Marijan Peršič, Werner Remšnik

Rokopisov ne vračamo

Letno predplačilo \$5.00
Cena številki 45c

POTNIŠKA AGENCIJA IZKUŠNJE MNOGO POMENIJO

Tour World je edina potniška agencija v Avstraliji, ki ima usložbeno profesionalno osebje z dolgoletnimi izkušnjami pri potovanjih. Kadar iščete strokovno zanesljiv nasvet ga boste našli samo pri osebah s takimi kvalifikacijami.

Tukaj navajamo samo nekaj zadev pri katerih vam lahko pomagamo:

- Kako prištedite denar kadar potujete.
- Potovanje v Evropo.
- Prekinitev potovanja v mestih, katera hočete obiskati.
- Dovoz sorodnikov v Avstralijo.
- Priprava vseh potrebnih dokumentov.
- Počitnice na Daljnem vzhodu ali na otokih Pacifika.

Telefonirajte gospodu Kostu Pavloviču pri Tour World International ali pa na zasebni telefon 26 5689. S stiriinajstimi leti izkušenj pri potovanju Vam bo znal odgovoriti.

TOUR WORLD INTERNATIONAL
153 Collins St., Melbourne
Tel. 63 4833 (V bližini Town Hall-a)

QANTAS

IATA

JAT

Na

SILVESTROVO

31. decembra 1978.

bo

SLOVENSKO DRUŠTVO

MELBOURNE

sprejelo

NOVO LETO 1979

v dvorani svojega Doma v Elthamu.

Vstopnice po \$13 za člane in po \$16 za nečlane

so že v predprodaji pod geslom:

"KDOR PREJ PRIDE, PREJ MELJE".

Igral bo orkester "SAVA".

Topla večerja je vključena.

CENEJŠI TELEFON

Če telefonirate izven svojega mesta, (trunk calls ali STD) storite to med 9.uro zvečer in 6.uro zjutraj. Tako boste prištedili, kajti od 26. novembra dalje so cene za take pogovore znižali za celih 60%.

TENIŠKA IGRALKA MIMA JAUŠOVEC V AVSTRALIJI

Mariborska teniška igralka Mima Jaušovec se je prvokrat v svoji teniški karieri uvrstila na finalno tekmo Colgate Grand Prix, saj je v teniškem letu 1978 skupaj z romunsko prvakinjo Virginijo Ruzici med štirimi najboljšimi ženskimi pari na svetu.

V konkurenci posameznic pa je Mima trenutno na enajstem mestu na svetovni lestvici, čeprav je zaradi poškodbe dvakrat prekinila svetovno turnejo in ni odigrala niti polovice turnirjev za Colgate Grand Prix. Do sedaj najuspešnejši nastopi v posamični konkurenci so bili, uvrstitev med najboljšo četverico v Forest Hillsu 1976, mednarodna zmaga v Rimu 1976, Parizu 1977 in Hamburgu 1978.

Da ni dosegla še nekatera druga priznanja in dobre uvrstitve so bile krive razne poškodbe, ki kakor mnogim drugim tudi Mimi niso prizanesle.

Specialist za športno medicino dr. Šlajmer jo je lani pozimi poslal na MG test v Ljubljano. Tam so ugotovili, da je rama odpovedala zaradi živca. Mi-

šica še vedno ne dela, kar je velik handicap, posebej v backhandu. Nato je v Torontu doživela pravo teniško tragedijo: zaradi mokrega igrišča in močnega vetra je slabo udarila žogico, padla in si zvilila gleženj. Že popreje je imela vnetje ligamentov, poškodovana pa je bila tudi pokostnica na zunanji strani desnice.

Letos smo jo lahko videli v Melbourne, kjer je reprezentirala Jugoslavijo v "Federation Cup". Nastopilo je dvaintrideset držav. Jugoslovanska reprezentanca se je uvrstila na šestnajsto mesto, kar pravzaprav ni najboljši rezultat. Krivda temu je vsekakor premajhna pripravljenost igralk, saj so nekatere na čelu s kapetanom prispele iz Beograda dva dni po tem, ko se je prvenstvo že pričelo. Kot vemo evropski igralci niso dodobra seznanjeni z travnatimi igrišči. Ravno to bi moral biti vzrok, da igralk prispejo dovolj zgodaj, da se s treningi dobro pripravijo na tekmo.

To smo najbolje lahko videli pri Mimi Jaušovec, ki je iz dneva v dan igrala bolje. Po končanem meddržavnem prvenstvu v Melbourne je namreč odšla v Sydney, kjer se je udeležila Toyota Women's tennis classic tournamenta na igriščih "White City". V prvem krogu tekmovala se je srečala s Mimmi Wiksted iz Švedske in jo premagala s 3:6, 6:2, 6:1. To srečanje je prenašala tudi televizija z izravnim prenosom.

Irteti krog tekmovala smo jo zopet lahko videli na televiziji, ko je igrala proti Sylviji Haniki iz Zvezne Republike Nemčije. To je bila zelo napeta igra in Mima je imela vse možnosti da Haniko premaga. Vendar tokrat športna sreča ni bila na Mimi strani ter je izgubila 6:7, 6:7 obkrož v tako imenovanem "razvozlašanju". Pokazala nam je da ima res kvalitete vrhunske igralk in da zaslužen spada med prvih enajst na svetovni lestvici.

Upamo, da to ni vse, kar smo videli o Mimi in da se bo še udeležila nadaljnih tekmovalj v Avstraliji, ki so ob tem času leta že kar tradicija.

Naj še dodam to! Škoda da o njenem prihodu nismo vedeli prej, in da nismo imeli prilike, da bi sprejeli takšnega vrhunskega športnika kot je Mima, ki tako dobro reprezentira obe republiki, Slovenijo in Jugoslavijo.

Ostane nam še samo, da ji zaželimo še mnogo mednarodnih uspehov in častnega reprezentiranja našega malega slovenskega naroda.

Darko

SLOVENIJA V SENATU

Ob večernem zaključku zasedanja senata v Canberra je vedno nemu senatorju dana možnost, da govori o temi, ki si jo sa izbere.

Senator Miša Lajovic je na 25. oktobra t. l. uporabil to priložnost tako, da je senatorjem govoril o Sloveniji. V strnjeni obliki jim je podal nekaj zgodovinskih, etnoloških in geografskih dejstev ter povdaril potrebo razumevanja etnične samobitnosti Slovencev. Izgleda, da ga je na ta govor napotil članek, ki smo ga pred meseci objavili v "Vestniku" pod naslovom "No Slovenia".

Ker je vsebina senatorjevega govora zanimiva tudi za marsikaterega našega prijatelja, ki ne razume slovensčine ga tukaj, neokrnjenega objavljamo v angleščini.

Speech by
SENATOR M. E. LAJOVIC

on

Adjournment Debate,
25 October 1978

(From the Parliamentary Debates,
25 October 1978)

Senator LAJOVIC (New South Wales) (11.39)—Some time ago a prestigious Melbourne newspaper published a small item headed 'No Slovenia'. Who wrote that item I do not know. The fact is that according to the Age there is no such thing as Slovenia. To put the record right and to demonstrate how much we can rely on the media for the correct information, it is

(Nadaljevanje na 8. strani)

ROJAKI ŽELITE PRISTNIH KRANJSKIH,
ALI SLOVENSKIH PLANINSKIH KLOBAS
IN DOMAČEGA PREKAJENEGA MESA . . .

OBRNITE SE NA SLOVENSKO PODJETJE

JOHN HOJNIK SMALLGOODS
PTY. LTD.

209-215 St. George's Road, North Fitzroy, 3068

Tel. 48 6656 — 48 8757

Postreženi boste v domačem jeziku

Zvišanje pokojnine

Okoli 2 milijona prebivalcev Avstralije prejema danes eno od različnih vrst pokojnin ali podpor.

Te pokojnine so se zvišale s prvim novembrom. S prvim nakazilom po 9. novembru so se pokojnine za ostarele, invalide, vdove in osamele starše dvignile od \$51.45 na \$53.20 za samske in od \$85.80 na \$88.70 za poročene.

Do sedesemdesetih let starosti upokojenca se višini pokojnine ravna po višini upokojenčevega privatnega dohodka ali imetja.

Doklada za zdravstveno prizadete otroke, ki je \$15.00 na teden bo odsedaj dalje tudi študentom v starosti od 16 do 25 let ako že ne prejajo invalidnine.

Podpora brezposelnim se tokrat ne bo zvišala.

Podpora etničnim skupinam.

Minister za vseljevanje in Etnične zadeve je najavil, da bo Poljski Dobrodelni in Informativni urad N.S.W. dobil v naslednjih treh letih po \$15.000 podpore na leto. Ta denar bo omogočil uradu, da si najame socialnega delavca, ki bo skrbel za potrebe poljske skupnosti v N.S.W., katera šteje kakih 17.000 ljudi.

Prav tako bo pomagalo Islamskemu društvu v Viktoriji z \$13.500 na leto v naslednjih treh letih. Muslimanska skupnost v Viktoriji šteje kakih 25.000 oseb, ki pridejo večinoma iz arabskih zemelj a tudi iz Bosne in Turčije.

Te podpore so bile odobrene v smislu takozvanega Galbally-jevega poročila, po katerem naj bi etnične organizacije aktivno sodelovale pri stabilizaciji novonaseljencev.

PIKNIK

na

STEFANOVO

Od 11.ure dopoldne v torek 26. decembra bo odprta pot na prelepo zemljišče Slovenskega kulturnega in Razvedrilnega Središča v Elthamu vsakomur, ki se bo hotel udeležiti tradicionalnega piknika S.D.M.

Za ples in jedačo bo preskrbljeno. Vstopnina za člana po \$1.00 na osebo; za nečlane po \$2.00.

VSEM BRALCEM

"Vestnik" smo tokrat poslali na vse naslove, ki jih imamo na razpolago. Namen tega je, da onim rojakom, ki sedaj ne prejema tega drugega najstarejšega glasila Slovencev v Avstraliji damo priliko, da se nanj naroče.

"Vestnik" sedaj izhaja že 23 let in širi med Slovenci Avstralije našo slovensko pisano besedo, jim sporoča novice iz naše nove pa tudi stare domovine. Pred vsem pa širi idejo prijateljstva in strpnosti in vedno strogo zagovarja pravice slovenske etnične skupine v Avstraliji.

Za borih \$6.00 na leto boste dali nam vsem, ki delamo pri "Vestniku" vzpodbudo in zavest, da so naše delo in naš odnos do potreb slovenske skupnosti v Avstraliji pravih.

Slovensko društvo Melbourne nosi finančno breme te naše publikacije. Vaše naročilo bo to breme zmanjšalo ter tako tudi izboljšalo kakovost "Vestnika", ki četudi odštejemo vse drugo, je neizmerne vrednosti za bodoče rodove, kot kronika dela Slovencev v Avstraliji.

Zatorej, nikar ne odlašajte. Izpolnite ter izrežite spodnjo naročilnico ter nam jo z denarnim nakazilom pošljite čimpreje. Slovenian Association Melbourne, P.O. Box 185, Eltham, Vic., 3095

Datum: .....

Priloženo pošiljam ček — poštno nakaznico za \$6.00, kot naročnino za "VESTNIK" za leto 1979. Prosim, da mi ga pošiljate na sledeči naslov:

IME IN PRIIMEK: .....

CESTA: .....

MESTO: .....

POSTCODE: .....

Podpis: .....

Ob drugi likovni razstavi

Priprave in sama otvoritev Slovenskega Središča v Elthamu, letos oktobra meseca je nekako potisnila zanimanje za 2. razstavo Slovenske likovne umetnosti v Melbourne nekako na stran, vendar nikarkor ni zmanjšala njenega pomena in volje ter navdušenja razstavljalcev.

Samo dejstvo, da se je razstava vršila že drugo zaporedno leto, kaže, da je to udeleževanje poglavalno korenino in, da bo postalo bistven del delovanja S.D.M.

Uredništvo "Vestnika", ki je z zamisljivimi razstavami v preteklem letu hotelo popularizirati naš časopis je sprožilo nekaj, kar se bo prevrglo v tradicionalno aktivnost ter se morda organizacijsko pričelo razvijati še v druge smeri kulturnega udeleževanja. Saj ne more biti dvoma, da skupina ljudi, ki ima nagnjenost do ene vrste umetnosti ne bi pritegnila v svoje območje in k sodelovanju tudi osebe, ki imajo talente v drugih panogah umetnosti. Ni tako važno kako visoka je raven njih zmožnosti, kakor je važna dobra volja, navdušenje in ljubezen do umetnostnega izražanja.

Letošnja razstava, katero organizacijsko stran je z zadovoljivim uspehom vistosmerjal g. Božo Lončar, morda ni napravila tako edinstvenega vtisa, kot ga je prva, toda dejstvo je, da je bilo v preteklem letu razstavljalo deset slikarjev, medtem ko jih je letos bilo že trinajst. Naj kar prepisemo iz lično izdelanega programa njih podatke:

JANEZ ALBRECHT, doma iz Škofje Loke, Slovenija, sedaj že trinajsto leto v Avstraliji in je 35 let star. Je samouk. Razstavljal je privatno in na razstavi v Elthamu.

IRENA BIRSA, študentka, 17 let stara, rojena v Avstraliji, želi postati slikarka in uspešno razstavlja svoje slike v Geoghegan College.

ROMANA FAVIER-ZORZUT se je rodila v Brdih, Slovenija, leta 1930. V Avstraliji prebiva že 31 let. Obiskovala je več tečajev za likovno umetnost in dosegla lepe uspehe na razstavah v Melbourne, Gorici in Novem Velenju. Trenutno razstavlja v Franciji in v Sloveniji.

DRAGA GELT, doma iz Dobrove pri Ljubljani, Slovenija. V Avstralijo je prišla pred skoraj enajstimi leti. Slika največ za razvedrilo, dokončala pa je tečaj likovne umetnosti. Letos je sodelovala na razstavi 'Kulturno-umetniškega društva' Dobrova pri Ljubljani.

IVAN JENC, se je rodil v Zerovnici na Notranjskem. V Avstralijo je prišel leta 1956. Slike mala že nekoliko let in je samouk. To je njegova prva razstava.

MARIJANA KAMIEN - POZVEK, ima slovenske starše, a je rojena v Avstraliji. S slikanjem se ukvarja že 11 let in uspela na 'The Herald Art Show'.

JOŽEF KODER, je bil rojen leta 1933 v Trzinu, Slovenija. V Avstraliji je že od leta 1959. Obiskoval je šolo za slikanje in uspešno razstavjal v Eltham-u, Camberwell-u in Kew.

JANE NEMEC je rojena v Avstraliji, poročena v slovensko družino. Slikarske umetnosti se je pričela v Swinburne College-u in the National Gallery of Victoria ter pri slikarju George Bell-u. Razstavljala je že v mnogih galerijah v Melbourne.

ANNA PERTOT, je prišla v Avstralijo leta 1955, stara je 36 let in po poklicu delavka. Slika za razvedrilo in to je njena prva javna razstava.

MAGDA PIŠOTEK, je prišla v Avstralijo kot otrok leta 1956. Slikanja se je učila v srednji šoli in na učiteljski v Chadstone, kjer je tudi večkrat razstavljala. Na tekmovanju srednjih šol v likovni umetnosti je dobila posebno priznanje.

RELJA PAVŠAK-PLAR, je po očetu Slovenec. Večino mladih let je preživel v Srbiji, kjer se je začel tudi poklicno ukvarjati s slikarstvom. Imel je uspešne razstave v stari domovini in tudi v Avstraliji.

JOHN POLJANŠEK, star 31 let, je doma iz Kamnika, Slovenija. V Avstralijo je prišel leta 1968. Slika za razvedrilo, predvsem motive iz stare domovine.

LILIJANA TOMAŽIČ, stara komaj 23 let, je prišla v Avstralijo kot dete. Kljub svoji mladosti je že uspešno razstavljala in žela uspehe že kot študentka in na razstavah v Eltham-u, Bacchus Marsh in Ringwood-u.

Pravo ocenitev umetniške ravni razstavljenih del bi lahko dal res samo izvedenec. Mi povprečnice lahko samo sodimo po našem osebnem okusu, ki je seveda zelo različni. Prav tako tudi slikarji nimajo vsi enake okuse ter zmožnosti in se seveda njih dela razlikujejo je tehniki, vsebini in dojemaju vse od močnega impresionizma in težkih barv, ki jih uporablja ga Favier-Zorzut do izredno posrečenih in lahkih ter zelo domiselnih različnosti v tehniki ge. Nemeč. Medtem ko ga. Draga Gelt pri vsem svojem drugem udeleževanju še dobi dovolj časa, da se ukvarja s tematiko in tehniko, ki odgovarja željam večine naše publike imata na primer gospoda Jožef Koder in Janez Albrecht vse možnosti, da se priključita takozvani šoli naivnežev, če bi se hotela osredotočiti v to smer. Magda Pišotek je pokazala bujno domišljijo s svojim "Vojakom v črnem" in ga. Marijana Kamiem-Pozvek s svojimi študijami dokazuje, da bi lahko še mnogokaj lepega ustvarila s pomočjo svojega talenta, ki ga ima v izobilju. G. Relja Pavšak ima utrjen stil in rutino, s katero se posebno odlikuje

v slikanju avstralske pokrajine. Lilijana Tomažič, ki je v preteklem letu zbudila zanimanje s svojimi risanimi predobami človeških čustev, je letos razstavila le tri dela, med katerimi portret "Neznanka" nakazuje njene sposobnosti v tej smeri. John Poljanšek in Ivan Jenc sta pokazala svojo sentimentalno povezanost s staro domovino v idealiziranih temah s Slovenskega sveta. Omeniti je treba še, da komaj 17 let stara Irena Birsarazpolaga z velikim potencialom na katerem bo lahko gradila v bodočnosti. Gdč. Ana Pertot pa se odlikuje v mehkih in očem prijetnih potezah ter v nežnem prelišanju barv, ki kljub opuščanju podrobnosti pritegnejo gledalca s prirodnostjo prikazanega objekta. Vsa dela gdč. Pertotove izražajo nekakšno umirjeno idiličnost ter povdarjajo lepoto stran obdelane teme, pa naj bo to pokrajina ali pa tiho žitje.

Razstavo, ki se je tokrat vršila na konec tedna 25/26 novembra, je po nagovoru predsednika S.D.M. g. Stanka Prosenaka otvoril v imenu vodje opozicije v parlamentu Viktorije gospoda Frank Wilkesa, deželni poslanec za okraj Melbourne g. Keith H. Remington, M.L.A. V imenu razstavljalcev je odgovorila ga. Draga Gelt. V imenu organizatorjev pa se je vsem sodelovalcem zahvalil g. Marijan Peršič, urednik "Vestnika". Saj brez pomoči mnogih, vse od Maksa Hartmana, ki je zopet preskrbel stojala, preko članice ženske sekcije in mladinske skupine, do naše prikupne napovedovalke Jane, sponzorjev za tiskanje programa, elektrikarja in mnogo drugih, takih razstav ne bi mogli prirediti.

Tudi ob priliki te razstave je društvo pridobilo novo sliko, tako, da se naša društvena zbirka slik stalno veča. G. Jožef Koder je društvu podaril svojo sliko, kateri je dal naslov "Vinski bratec".

ŽENSKA SEKCIJA

V imenu ženske sekcije se vsakemu posebej zahvaljujem za vso vašo pomoč v tem letu, katero ste nam nudili pri našem delu. Dežurni spored je napravljen tudi že za prihodnje leto, in je na stenčasu na ogled. Zaželjeno je, da se držite tega sporeda, ali pa, če je kateremu ne pridi prav ravno tisti dan, da zamenjate s katerim sami. Ako se držimo tega sporeda, bo vsaki član prišel na vrsto le enkrat na leto za v nedeljo, in za eno zabavo ali pa kaki piknik. Mislim, da to ni preveč za nobenega, vsaj upam tako.

Nadalje pa želim vsem članom, in članicam S.D.M. vsele Božične praznike, ter sreče in blagoslova polno Novo Leto 1979, z željo, da bi nam prihodnje leto prineslo

še več uspehov, složnosti in skupnega sodelovanja na našem lepem gričku.

For our valuable non-Slovenian speaking members a few lines in English to express our thanks for all your help in the past year. If only everyone would follow your examples. The roster for the following year is on the notice board for all to see. Hope it is agreeing with your plans.

Further, may I wish you all, and everyone, a Merry Christmas, a Happy and Prosperous New Year 1979.

ANICA MARKIČ,
za odbor ženske sekcije

NA HRIBU

Vsak mesečni ples, ki ga priredi S.D.M. ima svoje ime in svoj pomen. Ni pa dovolj samo lepo ime, k lepi udeležbi — potrebno je še več. Dobra kuhinja, muzika, sveela družba in postrežba. To smo opazili ravno v soboto 11. Nov. ko smo v Elthamu priredili "KMEČKI VEČER PRI VINSKI KLETI".

Ravno te dni pa se je v Victoriji vršila stavka, sicer nič novega, v Avstraliji je vsakdanji primer, toda tokrat bencinska.

Ker pa petrol ni voda, zato je problem priti kam daleč v veselo družbo brez svojega konjička na petrol. Ali naš Kmečki večer je lepo uspel, kljub vsem oviram. Naplesali smo se do zore in privoščili domačih klobas, šunke s črnim kruhom, ki se najbolj prilaga. Kdor je želel si je domači narezek serviral do mize. K vsemu temu pa se prilaga dobra kapljica, ki je tudi ni manjkalo.

V kuhinji pa so se vrtele Kmečke kuharice in skuhale same domače dobrote. Kdor jih ni okusil se mu naj sline cedijo. Skratka, lepo po domače smo se imeli.

Naslednji dan 12. Nov. pa bi morala

Mladinska sekcija S.D.M. odpotovati na avtomobilsko tekmovanje (car rally), ki je zaradi stavke odpala. Pot na takšno potovanje je predloga, zato ni upal nihče tvegati vožnje brez večje zaloge goriva, zato smo tekmovanje prestavili na poznejši čas, ki je bil objavljen v radiju.

Tudi Sv. Miklavž nas v Eltham obiskuje že vrsto let, tako nas je tudi letos in to kar dva krat zaporedoma. Najprej na plesu 2. Dec. in to z vsem svojim spremstvom, to so: angelčki in parkelni. Takrat je obdaril samo tapridne, poredne pa s šibo. Nasledni dan pa je obiskal in obdaril otroke. To je bilo živ-žava, si lahko prestavljate? Kot kdaj doma! Pravijo, da so bili letos parkelni posebno hudobni. Marsikomu so poslali strah do kosti, če bo kaj zalogo pa ne vem.

Ves veseli sobotni večer na je zabaval ansambel Sava, z Miklavžem parkelni in angelčki vred.

Bogat srečolov pa je tokrat pripravila mladinska sekcija S.D.M., kar z sto dobitki. Če niste imeli sreče pri Miklavžu, ste jo morda imeli pri srečolovu.

VREDNO JE ZABELEŽITI

Z vsakim letom se že tukaj rojene generacije Slovencev uveljavljajo tudi na profesionalnem polju. Naša odrasčajoča mladina se usposablja na tehničnih šolah, kolegijih, obrtnih zavodih pa tudi po vseučiliščih. Koncem vsakega šolskega leta slišimo za tega ali onega, da je z uspehom dovršil svoje šolanje za ta ali oni poklic. Letos v novembru je položil zaključni izpit za doktorja zdravniške vede g. BRANKO ČESNIK. Branko je mlajši sin enega prvih članov, mnogoletnega odbornika in tudi bivšega predsednika S.D.M. g. Pavla Česnika in ge. Bebe Česnik. Uspeh vsakega naših rojakov je samo pozitivnega značaja za celo slovensko etnično skupino, zato se pridružujemo ponosnemu veselju Branka ter njegovih staršev ter jim vsem iskreno čestitamo.

**TISKARNA
POLYPRINT**
(Vic) Pty. Ltd.

1 DODS ST., BRUNSWICK, 3056
Tel. 387 6922

se priporoča Slovincem in slovenskim podjetjem za razna večja ali manjša tiskarska dela.

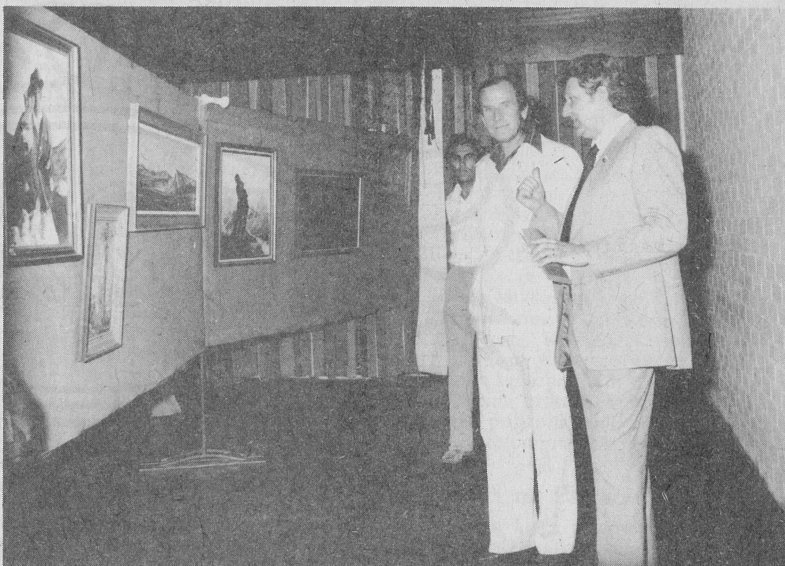
Z 2. RAZSTAVE SLOVENSКИH SLIKARJEV MELBOURNA

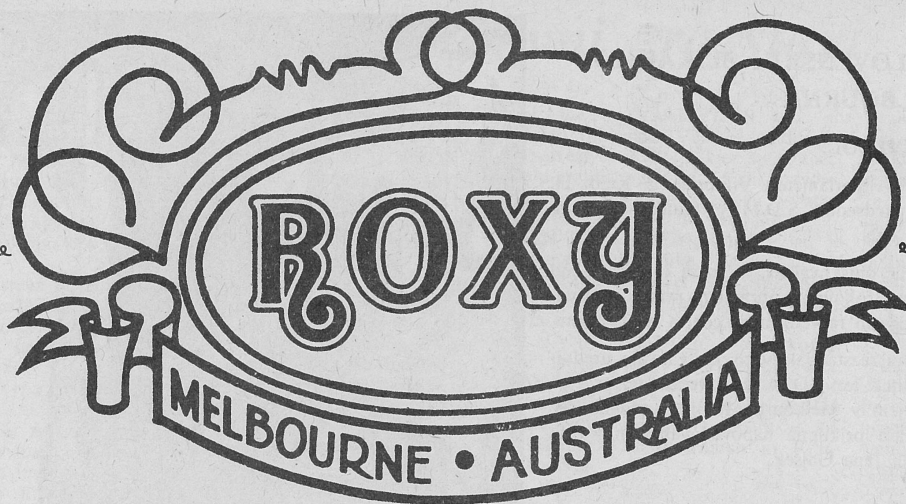
NA DESNI, OD ZGORAJ NAVZDOL:

- 1 — Zastopnik vodje opozicije v parlamentu Viktorije, g. Keith H. Remington, M.L.A., ter predsednik S.D.M. g. Stanko Prosenak si ogledujeta razstavljena dela.
- 2 — Zanimanje se je bralo z lic obiskovalcev, ki so se celi week-end 25./26. oktobra vrstili na strokovno pripravljeno razstavi v dvorani Slovenskega kulturnega in razvedrilnega centra na Elthamu.
- 3 — Ga. Draga Gelt je v imenu razstavljalcev izrekla zahvalo uredništvu "Vestnika" za zasnitek ter S.D.M. za izvedbo razstave, s katero daje našim slikarjem v Melbournu tolikšno vzpodbudo. Na njeni desnici stoji naša prikupna napovedovalka in zvesta sodelavka "Vestnika" gdč. Jana Gajšek.

SPODAJ:

- 4 — "Vinski bratec" je naslov oljnati sliki, ki jo je Slovenskemu društvu podaril g. Jože Koder.
- 5 — Vsak mesec ena . . .

6th FLOOR, 165 FLINDERS LANE, MELBOURNE, 3000 PHONE 63 4524

HEY YA GUYS OUT THERE!

If you are after a fashion shirt, why don't ya go out there to:—

MELBOURNE:

Myer Trend shop
 Cut Price Jeans — City, Collingwood,
 Brunswick, Lalor.
 Opal Stores — Swanston st., Elizabeth
 st., Forest Hills shopping center
 Lester's — Sunshine
 Focus — St. Albans
 Manhole Menswear — Greens-
 borough — Knox shopping
 center
 Rainbow Menswear — High st.,
 Preston
 Impulse — Pitt st., Moonee Ponds
 Mr. Jeans — Niddrie, Keilor rd.
 Garry Allen Gear for Guys —
 Whitehorse Plaza, Box Hill

SYDNEY:

Myer — Carlingford — Miranda
 Uncle Sam's — George st.
 Leons Menswear — Pitt st.
 Woodies — Hornsby — Eastwood
 Ron Rolls — Burwood
 The Lakes Menswear — East Lakes

BRISBANE:

Myer City — Indooroopilly,
 Fortitude Valley
 Dobb's Menswear — Queen st.
 Friends Mens — City Plaza
 Injeanious
 Down town for Men — Surfers
 Paradise
 Southern Gentlemen — Gold Coast
 Weekend — South Port
 Garry Langes — Townsville

PERTH:

The Village Gate — Take 6 Hay st.
 Mall
 Peter Shearer — Hay st.
 Gent's Quarter — Simples Arcade
 Myer — City
 A'herns — City

ADELAIDE:

Jonathon Silver
 Myer — City
 Peter Shearer — Jeans Revival
 Inner Circale — John Martins
 Justins menswear

And put your top part of the body in ROXY Shirt — the latest
 Fashion designs and fabrics. We travel the World to look after
 you — So see you soon in your "ROXY".

Manufacturer and Designer,
DERRY MADDISON
 (Darko Koren)

Želimo Vam tudi
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
 in **SREČNO NOVO LETO 1979!**

S.D. "Planica", Springvale, poročila

NE, tokrat me pa ne bo! Za prejšnjo številko me je VESTNIK prehitel in kar brez mojih novic poročal naokrog po Australiji. Čas neznanosko hitro teče. Treba bo bolj hiteti, dragi poročevalce, če ne bo pa bolje, da se vsedeš v kot in samo še, če družga ne zmoreš, opazuješ, — saj pravijo, da je tudi to delo.

V zdanjem času Planica bolj miruje. Toda, naj nihče ne misli, da spi. To pa že ne!

Balinarji vadijo, mladina je aktivna, kuharice so zelo zaposlene, posebno sedaj, ko se je že odprla sezona na morju. Lačni plavači si napolnijo prazne želodce. Vsak dežurni ve, katero je njegovo delo.

Otroci v šoli so zadnje čase zelo, zelo pridni. — Saj pa vedo, zakaj.

Na veliko se že pripravljajo zemljišče za dan Sv. Miklavža, za McEwans drugo nedeljo 10. dec, ta dan bo zemljišče Planice zaprto).

Bliža se nam že Božič in Štefanovanje, kjer bomo zopet lahko pokramljali na pikniku ob veselih melodijah.

NOVOLETNI PLES ali SILVESTROVANJE bo zopet na našem zemljišču, kakor že navadno. Rezervirajte si sedeže čimprej, da BO NAM lažje in, dane bo KDO razočaran!

Reservirate že sedaj lahko:

MIRO FRANETIČ 568 1962;
MATIJA CIMERMAN 547 4531;
LOJZE KOVAČIČ 772 6774 in
ŠTEFAN SRNEC 870 4810.

Vodilni Odbor S. D. PLANICA, Materinski Odbor, Mladinski odbor, Balinarji in učiteljice slov. šole ŽELJO VSEM članom, prijateljem in obiskovalcem Planice VESELE BOŽIČNE praznike in SREČE ter USPEHOV POLNO NOVO LETO — 1979!

Posebno zahvalo izreka ODBOR VSEM, ki ste v tem letu pripomogli, da se je delo na Planici vršilo v lepem redu.

Odbor Planice in učiteljice slov. šole ključje pristrčno zahvalo družini S. PERČIČ, katera nam je darovala in pripravila dobrote za Miklavža; isto naj velja družini L. KOVAČIČ,

saj nas že nekaj let podpira z voščilnimi karticami in z lepim ovijalnim papirjem.

Opazovalec poročila

Pravijo, da ni dobro nosu povsod vtikavati. Tako se je meni zgodilo, ker se je bilo lepo tudi drugod sukati in katero čuti, zato pa mi je Vestnik zadnjič zagodel.

Pa vendar je bilo lepo pokramljati v Elthamu. Saj so ljudje prihajali kar dva week-enda in si ogledovali in nakupovali prekrasno slovensko robo izdelano s pridnimi rokami domačih artistov.

15. okt. je bilo, menda skoraj ni treba omeniti datuma (toda za slovenstvo je važen), ker si je ta dan gotovo vsak obiskovalec zapomnil, kaj se je zgodilo na slov. gričku v Elthamu. Mislim, da bo ta dan ostal zgodovinski dan aust. Slovencev; saj so se vrstili govori od Senatorja, Ministra, Župana, predsednikov slov. skupnosti in kar je tudi vredno povedati, otroci slov. šole in mladina pod vodstvom učiteljice D. Gelt so prikazali našo dragoceno, pododgovano bogastvo — slov. pesmi in plese.

Kar pa ne sme spodsiniti izpod mojega peresa, je to, da je treba pohvaliti delavce, kateri so skrbeli za kuhinjo in za kapljico.

Z veseljem mi je odbijalo na uho, kako so se grupe delavcev pogovarjale, koliko je bilo dela, a sedaj z veseljem in posonom opazujejo svoje žulje.

KEW —

naše slovensko versko središče

Naslednji teden je bilo treba poročati v Kew, naše versko in kulturno središče, kjer že slovenska cerkvena 10 let ponosno stoji in vabi svoje vernike, da se tam zahvalijo za dobroto vsakdanjega življenja.

Ljudi je bilo znanih in neznanih; govori, kraka zgodovina slovenske cerkvice. Pregledal si lahko vse podrobnejše podatke ter se spomnil, kaj si

včasih zmožel, kje si pa mogoče danes. Nekaterih že ni več med nami na zemeljski krogli, pač pa se morda veselijo dobrega plačila za dobro zemsko delo. Torej, kje smo mi? — Še imamo čas, da se lahko zahvalujemo za vsakdanji kruh in dragoceno življenje, katero je pa zelo kratko.

Najbolj razveseljivo je bilo, da je ta dan najbrž PRVIČ v naši zgodovini bilo na pravem mestu povedano in izražena zahvala vsem delavcem, kateri so največ pripomogli, da naša cerkvena stoji že deset let.

★

Popoldne istega dne, so se pa krogle S.Z. balinarjev poganjale okrog najhnejega balinčka, — na JADRAN-u.

Res je, kamor se obrneš, povsod vidiš ali slišiš zanimivosti.

Najbolj zanimivo je bilo gledati in poslušati, kako so se ljudje grupirali in razgovarjali.

Mimogrede mi je zabobnelo na uho iz neke večje grupe glas "MOŽAKA", kako, da že kar nekaj časa opazuje delo in aktivnosti vseh slov. društev in se še ne more odločiti, h kateremu društvu naj bi pristopil.

Res, treba je vsakemu dobro premisliti, kajti težji se ne pozabijo kar čez noč!

★

Zopet GOR na hribček, je bilo treba 25. nov. '78. — PO KAJ PA?

Že DRUGO razstavo slikarskih del naših artistov je časopis "VESTNIK" — glasilo avstralskih Slovencev priredilo v slov. domu v Elthamu-u.

Razstavljali so nam že znani slikarji. Letošnje leto, kakor je razvidno, se je pridružilo še nekaj novih in zelo mladih artistov.

Čestitke vsem, in v bodoče še mnogo uspeha in veselja ter upamo še na večje število, saj vemo, da so Slovenci zmožni mnogo lepega in celo presnetljivega. KORAJŽA velja!

Mislim, da boste soglašali z mano, da je res lepo, da S. D. M. razpolaga z lepimi prostori, uprava Vestnika pa nudi priliko in vodi, da slov. skupnost pokaže tudi na tem polju, kaj zmore.

Lovci na Planici

Ples, ki ga je priredila "Planica" v dvorani v Claytonu, 25. oktobra je bil odlično obiskan. Dvorana je bila nabit polna in pesalci so se neumorno vrteli ob zvokih orkestra "Drava". Posebno obeležje temu večeru pa so dali člani lovsko-ribiške družine S.D.M. s svojimi lovskimi oblekami in veselo živahnostjo. Zgleda, da so navdušili tudi nekaj "Planičarjev" in šušljali se, da ne bo dolgo pa bodo tudi v "Planici" lovške obleke.

OPAZOVALEC

ODBOR S. D. PLANICE, posebno pa še POROČEVALEC, se zahvaljuje upravi Vestnika in pa odboru S. D. M., da so nam dali priliko, da smo objavljali naše objave kar precej časa v preteklosti.

Vse najboljše in VESELO DELO V PRIHODNOSTI, VAM VSEM ŽELI.

Poročevalce s Planice.

Predstavljamo slovensko slikarsko in plesarsko podjetje

SUNSHINE PAINTING SERVICE PTY. LTD.

62-64 MONASH STREET, SUNSHINE, 3020
Tel. 311 1040, 311 8343

Lastnika: Jakob in Jim Korošec

Svoji k svojim!

VAŠA DOMAČA TURISTIČNA AGENCIJA

PUTNIK

SLOVENIJA TRAVEL CENTRE

72 SMITH STREET, COLLINGWOOD, VIC., 3066

Telefon : 419-1584 in 419-2163

Rešujemo vse potovalne probleme za obisk domovine ali drugih delov sveta.

Naša brezplačna usluga: za obisk svojcev iz domovine Vam izpolnimo prošnjo ter jo brez Vaših potov oddamo emigracijskemu uradu.

Z nami se morete pogovoriti v domačem jeziku glede raznih potovalnih informacij, glede rezervacij, potnih listov in viz. Obrnite se na nas po telefon, pismeno ali z osebnim obiskom naše pisarne. Za rezervacijo vozne karte pridemo po želji tudi na dom.

Redni poleti v domovino štirikrat na teden!

PUTNIK — SLOVENIJA TRAVEL CENTRE

Ivan Gregorich

(Že od leta 1952 v Avstraliji na uslugo vsem, ki žele potovati)

Po urah:

Paul Nikolich, Nada Nakova, 48 Pender Street, Thornbury, Vic. 3071 — Tel. 44 6733

Ivan Gregorich, 1044 Doncaster Road, East Doncaster, Vic. 3109 — Tel. 842 1755

STE PORAVNALI ČLANARINO?

OBISK IZ SLOVENIJE

V novembru je obiskal Melbourne in naš hrib v Elthamu, nekdanji predsednik S.D.M. g. Toni Slavič s svojo soprogo Malči. Z mnogimi bližnjimi znanci se je sestal na poročnem sprejemu, ki ga je zanj priredil minister za ohranitev okolja države Viktorije g. Borthwick na svojem domu v Kalorami. G. Slavič, ki je lastnik male tovarne za pripomočke ribjih akvarijev v Mariboru se je že zopet vrnil v Slovenijo, a ni dvoma, da ga bomo spet kmalu videli v Melbourne. Do tedaj pa srečno!

my intention tonight to speak about this 'non-existent Slovenia'.

As a proud Australian — Australian by choice — born and educated in Slovenia, son of a small nation, a nation with centuries of history, it is my right as Australian senator and my duty as an Australian citizen of Slovene birth to speak about Slovenes and Slovenia. I would like to point out at this stage that the majority of the facts that I will present here are from publications readily available in any library to anyone, including the scribe from the Age, if he or she would want to look for them.

Slovenia is in the approximate shape of a triangle, with the two longer sides being about 125 miles or 200 kilometres long and bordering on Austria on the north and Croatia on the south-south east. The short side, which is 75 miles or 125 kilometres long, borders on Italy on the west-south west. The heart of Slovenia is in the Ljubljana Basin which is surrounded by mountains: The Julian Alps to the north-west bordering on Italy, which are also the watershed for the Sava, the principal river of Slovenia, which is part of the Black Sea system; the Karavanke Alps to the north, bordering on Austria; and the Slovene Krás to the south-west, also bordering on Italy. The area of Slovenian Krás is the site of many subterranean rivers where the unique prehistoric *proteus anguineus* still survives. The *proteus anguineus* is a tailed amphibian, an eel-like blind creature which lives in almost complete darkness.

Slovenia occupies a key position on the continent and is one of the principal gateways to western and central Europe via Trieste or Klagenfurt and Vienna. It also commands the main communication between the Mediterranean and the Danube Basin via the Postojna Gate.

The area of Slovenia is 20,000 square kilometres. It has a population of approximately 1,750,000. If we compare that with the areas of New South Wales and Victoria — 801,000 square kilometres and 227,000 square kilometres respectively — we see that New South Wales is 140 times the size of Slovenia while Victoria is 11 times the size of Slovenia. Whereas in our two comparative States, New South Wales and Victoria, the average densities are respectively 5.8 and 15.6 inhabitants per square kilometre, Slovenia has a density of 85 inhabitants per square kilometre. So Slovenia, at one-fortieth the size of New South Wales, has approximately 14.6 times the density rate of New South Wales. This density rate of Slovenia is aggravated by the fact it is mainly mountainous country and there is a restricted area of land suitable for cultivation, despite the utilisation of mountain pastures for summer grazing.

The present day Slovenes are the descendants of the great Slavic migration to Western Europe which took place during the sixth and seventh centuries. These Slavs mostly settled in Pannonia which was one of the two Roman provinces founded in the first century B.C. During the migration they settled under the dominion of the Avars, a Turkic people whose rule was rejected after the Slavs had joined with them in a vain attempt to take Constantinople. The precise region that the Slovenes are thought to have settled was the area between the northern shore of the Adriatic and the Alpine valleys of the Upper Sava. At that time their area of settlement probably reached appreciably further north than it does today, since the northern fringes of the original settlement have been gradually Germanised over the centuries. It is also probable that the south-western side of this original settlement penetrated the Friulan lowlands of northern Italy to a lesser degree than today. However, what is certain is that the line between the Slovenes and the Italian has hardly altered

for several centuries.

The Slav empire of Samo, 623-658, extended from the Sava between Zagreb and Ljubljana to the Upper Elbe and embraced Saxony, Czechoslovakia and modern Austria. The Slavs of Moravia, Pannonia and Carantania acknowledged his leadership. After his death in 658 those of Carantania retained the semblance of a state under the leadership of their dukes. In 745 the Slavic Confederation of Carantania — that is, the first Slovenian state — acknowledged Bavarian rule in order to be protected against the Avars, thus Carantania became part of the Archdiocese of Salzburg and became Christianised, which strengthened the links between the Slavs and their northern Germanic neighbours. During this indirect Frankish control, the Slavic peasants revolted against the dukes, who had accepted the new religion. This revolt led to the further strengthening of Slav-Germanic ties because it gave Bavarians the opportunity to intervene militarily.

At the end of the eighth century, Charlemagne conquered Bavaria and Carantania and consequently destroyed the Avar state as it previously had been known. Then, in the early ninth century, Carantania was incorporated into the eastern march of the Carolingian empire. This situation remained largely unchanged until the tenth century when the Holy Roman Emperor, Otto I, reorganised the duchy of Carantania as a separate entity. After Otto's demise, Carantania was divided into the feudal principalities of Carinthia, Drava March, Carniola, Styria, Istria and Friuli. For a few years in the late thirteenth century, the Slavs were wrested from Germanic control by becoming part of the empire of Ottakar, who attempted to form a Slav state similar in extent to that of Samo, however, with the centre of gravity of the east. Ottakar's ambitions were thwarted by the counter attack of the Holy Roman Empire at the battle of Marchfeld in 1278.

Between 1278 and 1397 all the Slovene lands passed under the dominion of the House of Hapsburg. The Slovenes now formed all or part of the population of Istria, Gorica, Gradisca, Carniola, Styria and Carinthia, with smaller numbers in Trieste and south-western Hungary. Meanwhile, those Slavs who had settled outside the city walls of Istria in the seventh century and had thenceforth governed themselves on the basis of Slavic customary law, came under the jurisdiction of the Venetian Republic during the twelfth and thirteenth centuries, accepting Venetian culture and sometimes adopting Venetian-Italian dialect. We see here the predicament of those Slavs, who were subject not only to German but also to Italian influences. After the eighth century this area ceased to develop culturally along independent lines and their vocabulary absorbed features from both Italian and German. This Slovene-German and Slovene-Italian national conflict was acute, especially in view of the possibility of a mixed population.

In 1809 Austria gave France, among others, the Slovenian territories. Napoleon organised these territories as the Illyrian provinces with Ljubljana as the capital. This city had formerly been known as the German Laibach and was founded in 1144. Previous to that it was a Roman fort known as Emona and it was established in 34 B.C. It had been the seat of Ljubljana's bishop since 1461 and its high school was established in 1582. Ljubljana's theatre was one of the first to be founded in Slovenia and was built in 1765, with an audience capacity of 900.

During the time of the French occupation the Slovene language was allowed to be used on the level of local public administration. However, this concession was not enough to save the Slovenian national revival. The French occupation was not

the first provocation for such a move, since some 50 years prior to the organisation of the Illyrian provinces a Slovenian priest Marko Pohlin had sought to establish Slovenian to equal footing with German. Towards the end of the eighteenth century, Baron Zois — 1747-1819 — became the leader of an intellectual circle which included the historian Linhart, the poet Valentine Vodnik, who also produced the first Slovene newspaper, and the philologist Bartholomaeus Kopitar, who wrote the first scientific Slovene grammar in 1808. This group sought to achieve Slovenian cultural unity in the face of the various occupations, both physical and cultural, that the Slovenian estate had suffered. The poet Franc Preseren further stirred the national consciousness of the Slavonian intellectuals and helped to achieve the re-Slavication of the Germanised Slovenian middle class.

In general, the growing nationalism after 1848 increased Slovene literary activity but could not again raise it to Preseren's heights. However, despite these shortcomings, progress in Slovene literature was made and the foundation of the journal *Ljubljanski Zvon* in 1881 marked a turning point from romanticism towards realism.

At the Congress of Vienna in 1815, Austria acquired the Slovenian territories of Venice, thus all Slovenians were under the rule of the Hapsburgs. In 1821, a congress of European powers was held in Ljubljana. The chief powers of the congress were Russia, Austria, Prussia, France and Great Britain. The meeting was convened to complete discussions begun at a congress at Troppau. The outcome of the Ljubljana congress was the widening of the ridge between Great Britain and the three conservative powers of the Holy Alliance, that is, Austria, Prussia and Russia. In 1866 Venetian Slovenia was given to Italy and the following year the Slovenian territory north of the Mura River was given over to Hungary; thus the Slovenes inhabited area stretched over three countries. Under Austrian rule the Slovenes, despite periods of Germanisation, had gradually established cultural and political rights for themselves within the province of Carniola, which was overwhelmingly Slovene in its national composition. Baron Valvazor, a member of the Royal Society of England from 1687, wrote the *Glory of the Duchy of Carniola*, which was first published in 1689 and was dedicated to the Duke of Carniola. In this work he wrote:

"During my travels I was greatly surprised and astonished about the fact that such a small number of people have exact knowledge of Carniola although this was a noble country which was viewed with keen interest by the powerful Romans as well as by the old Germans, viewed from both as nothing else but the key which could lock the way to either Italy or Germany".

During the late nineteenth and early

twentieth centuries, the Slovenes had already made progress in local government and education, that is, there was adequate Slovene language training at elementary schools, although higher education was still dominated by German. The end of the nineteenth century saw Slovene representatives gain a majority on the Ljubljana municipal council and a year later they captured the provisional parliament of Carniola. In 1848 there were 14 Slovene members of the Austrian Parliament in Vienna. By this time the majority of priests, schoolmasters and local officials were beginning to infiltrate the previously German dominated commercial and professional lives of the towns.

The end of the First World War brought freedom and independence to Slovenia. As a matter of fact, 29 October was the day when Slovenian leaders proclaimed the independence of Slovenian. On 31 October the first Slovene national government was formed in Ljubljana. This coming Sunday is the sixtieth anniversary of that memorable day in Slovene history. On 1 December 1918 the new kingdom of Serbs, Croats and Slovenes was proclaimed. Thus it was the first time in the history of Slovenian people that Slovenia was recognised as a nation. It was for a short 11 years that the kingdom of Serbs, Croats and Slovenes, and with it Slovenia, appeared on the international scene. In 1929 the kingdom of Serbs, Croats and Slovenes was renamed Yugoslavia.

Despite periods of strong Germanisation, including actual German colonisation of many areas, the Slovene language has managed to remain the vernacular of the mass of the population. A book from which I shall quote was recently published by a German journalist. He wrote:

"If we correctly see 'the language as the only element which bound the Slovene nation together over generations' then we can understand that the defence of this language is inherent to the Slovene. It has been said that 'when there is a doubt as to the survival of their language, then the otherwise sensible Slovenes become irrational.'"

The six centuries of incorporation into a German speaking Roman Catholic cultural entity moulded the character of the Slovenes. The journalist also wrote:

"Most Germanic among the Slavs, with their high culture, with their strong sense of order and a diligence which even surpasses that of the Germans themselves, Slovenes are by far the most realistic of the Slavs".

Slovenes pay great attention to the education of their children and themselves. This fact is reflected by statistics which show that only one per cent of the population is illiterate — a figure which is far below that in studies pertaining to Italy and France. Furthermore, the Slovenes have the highest sales of books per head in the world and their literature has been produced

ZA POROKO!

75 barvnih fotografij v različnih pozah vključno z albumom samo \$120.00.

Po naročilo pridemo na dom ali v cerkev.

ZA POTNE LISTE!

Izvršimo fotografije v 20 minutah.

PHOTO
Mickey's Studio

9A LOWER PLAZA
SOUTHERN CROSS HOTEL BUILDING
MELBOURNE, 3000
Tel. 63 1650

... želi vsem Slovincem

SREČNO NOVO LETO IN BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE.

SENATU

since 1551 when Primoz Trubar, a Protestant reformer, published the first book written in Slovene. This publication was followed some 30 years later by a translation of the Bible by Jurij Dalmatian. The cultural need of the Slovenes was realised in the 18th century by the Austrians who introduced an education reform in 1760 which led to the proliferation of Slovene textbooks and consequently the Slovene renaissance which spurred Slovene nationalism during the French occupation. On the whole then we can see the history of Slovenia astutely described by a publication not published in Slovenia, as:

"...one of long fierce resistance to Germanisation. Despite the fact that its ruling class was Germanised, Slovenians knew how to preserve its cultural individuality and its Slav language".

I hope that my speech tonight will demonstrate to anyone, even to the journalist who wrote that story in the *Age*, the facts about Slovenes, the history of Slovenia, prove and confirm once and for all that Slovenia and Slovenes existed for centuries, have survived all kinds of adversities, are existing today and I sincerely hope will continue to exist as a nation for centuries to come. My great-grandfather

lived under Napoleon's rule as a French citizen. My grandfather and father were citizens of the Austro-Hungarian empire. I was born in the kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. My son was borne under Italian rule. However, we all have one thing in common, one thing which we treasure — our Slovenian language.

In conclusion, we Australia citizens of Slovenian birth would like recognition of the fact that Slovenia exists, that we are ethnically nothing else but Slovenes, and that we do not want to be immersed, ignored or forgotten just because a journalist dismissed the Slovenian nation with a two-word headline.

Thursday, 26 October 1978

Senator CARRICK (New South Wales — Minister for Education) (12.1 a.m.) — We are all indebted to Senator Lajovic for his recording of the background history of Slovenia upon the approaching occasion of a significant anniversary and for bringing to the attention of the Australia people the story of a people of very proud heritage and of great achievement. Indeed, we are reminded daily of the presence of Slovenia by his own presence in the Senate. I commend him for what he has done tonight.

TRETJI RIBNIŠKI SEJEM

Bilo je robe vsake sorte

Prvo septembrsko nedeljo je bilo v Ribnici že od ranega jutra nad vse živahno. Suhorobarji in lončarji so pripravljali stojnice, pihalna godba je igrala koračnice, v stranske ulice pa so se zlivale kolone avtomobilov iz vse Slovenije. Skratka začel se je že III. tradicionalni semenj suhe robe, lončarstva in drugih izdelkov.

Svečana otvoritev se je pričela z mimohodno godbo na pihala, narodnih noš "Urbanov" in dveh krošnjarjev z vozovi. Po pisani paradi so se zvrstili otvoritveni govori.

"Pravkar bo minilo devet stoletij od ustanovitve našega mesta", je uvo doma dejal ribniški župan Stane Kromar in nadaljeval; "Ze od vsega začeta so ljudje, ki so naseljavali to dolino, sorazmerno skopo z rodovitno zemljo, spoznali svojega naravnega zaveznika v gozdu — lesu, zato je

razumljivo, da so svojo dušo in sree zapisljali za vse večne čase lesu in zemlji. Pod spretnimi rokami, z domiselnimi orodji in pripomočki so nastajale žlice, škafi, rešeta, rajte, ribežni in kuhalnice. Iznajdljivi lončarji pa so iz gline znali narediti vrsto izdelkov za praktično rabo in zabavo. Tako se je rodila znana ribniška domača obrt.

Vse te izdelke je Ribniččan s polno mero duhovitosti in izjemne šegavosti s konjem in vozom ali oprtano krošnja raznašal širom sveta in pretapljal v denar ter druge stvari, potrebne za življenje. V svet je ponese glas Ribnice, pisal njeno zgodovino in ji zagotovil izvornost.

Prav tesen stik z lesom je odigral pomembno in odločilno vlogo tudi v času, ko je industrializacija segla v dolino. "Urban" se ni mogel ločiti od lesa, zato je razumljivo, da se je začela razvijati lesna industrija. Prvo parno žago so imeli že pred 120 leti in to je bil temelj današnje močne lesne industrije, ki v okviru INLESA predstavlja osnovno gospodarsko dejavnost. Od 12.000 prebivalcev občine jih je kar 3100 zaposlenih v lesni indu-

striji".

Hiter razvoj industrije in odhod ljudi s podeželja v mesto pa je pomenil počasno nazadovanje domače obrti. Nekoč, še pred 30 ali 40 leti, so v vsaki domačiji bodisi v Sajevsu, Žigmaricah ali Jasnici znali sami narediti škaf, rešeto, žlico ali vsaj zobotrebec. Danes pa je takih domačij vse manj. Da bi zavrlj propadanje domače obrti, so se pred tremi leti v Ribnici odločili, da organizirajo "semenj posebne sorte", na katerem bodo lahko domači mojstri prodajali svoje izdelke in jih kar na sejmju tudi izdelovali.

Semenj je uspel, se ponovil drugo leto v še večjem obsegu in letos privabil na štante okoli 100 razstavljavcev ter nekaj tisoč obiskovalcev. Nihče ni hotel zamuditi priložnosti, da vidi, kako jaklič pred radovednimi gledalci izdela škaf, kako vnuk poleg deda plete rešeta in kako hitro lete izpod nožica Francke zobotrebec; pa tudi cene izdelkov so bile nekoliko nižje kot v trgovini. Žal pa sta se med pristne domače izdelke suhe robe in lončarstva pomešala krama in kič v taki meri, ki bi lahko ogrozila prvotni koncept in sčasoma začela prevladovati. S tem pa bi semenj izgubil vso privlačnost, ki jo ima sedaj! Ne bi bilo napak, če bi organizator prihodnjic izdal semenjski katalog (po njem) bi segel prav gotovo vsak obiskovalec), v katerem bi opisali preteklost in sedanost ribniške doline ter predstavili stare že uveljavljene izdelovalce suhe robe ter lončarje, prav tako pa tudi njihove naslednike. S tem katalogom bi se bistveno izboljšala tudi semenjska informacijska služba.

Seveda pa bodo morali organizatorji v prihodnje poiskati še kake nove oblike, saj je semenj kot tak (če upoštevamo, da se na njem vse bolj razrašča kramarija) razsatva gob in izdelkov ribniških upokojenk ter modna revija premalo, da bi iz leta v leto pritegoval toliko obiskovalcev kot jih sedaj.

OD JURJEVEGA DO KRESA SE VRSTE BOGATI OBIČAJI

Iz roda v rod se prenašajo v deželici med Gorjanci in Kolpo pravadne ljudske navade in igre — do kdaj?

Bela krajina, dežela belih brez, sonca in dobrega vina je polna folklornih zanimivosti. Šege in običaji so v tej deželici med Gorjanci in Kolpo nekaj svojevrstnega, saj nas povedejo v davne dni ljudstva, ki je dalo svojim notranjim nagibom izraza in poudarka ob opazovanju narave. Najpomembnejša obredja je belokranjsko ljudstvo praznovalo v kresni dobi, ki se je pričela na Jurjevo in nehala na Ivanje (od 24. aprila do 24. junija). Jurjevanje in nastop pomladi — praznik prve setve, je svečan uvod v nam znano kresovanje.

"Belokranjska jurjevska obredja so se v bolj ali manj originalni obliki ohranila vse do danes, kar dokazuje, da je bilo jurjevanje poleg kresovanja starim Slovenom — Slovincem — Belokranjcem eno poglavitnih obredij.

OBIČAJI NE SMEJO UMRETI

Čeprav nekateri črnogledi belokranjskemu jurjevanju že odštevajo dneve je vedno več tudi drugih, ki zatrjujejo, da ti lepi belokranjski folkorni običaji ne smejo umreti.

Martina Jakša je neutrudljiva vodja semiške folklorne skupine, ki je znana s svojo semiško ohcetoj.

Čeprav je semiško folkloro tudi včasih pestila kriza, so najbolj trmasti vztrajali.

● Jurjevska obredja so podobna čaščenjem tračanskega Sabosa, helenškega Bahka in arpskega Hermes, še najbolj pa čaščenjem beloruskega in maloruskega Jarila — božanstva radosti in vse oživljajoče in ne prebujajoče pomladi. Vsi ti običaji se v Beli krajini zrcalijo skozi kola, svatbene priveditve, kresovanje in seveda prihod "zelenega Jurija".

Teorija o ženskah

Po pričevanju svetega pisma je krščanski in židovski bog ustvaril žensko iz Adamovega rebra. Po teoriji starih Grkov pa so olimpijski bogovi uporabljali drugačen recept. Ženske so ustvarjali na deset različnih načinov. Katera teorija je pravilnejša razsodite sami. Podatki so vzeti iz knjige Antona Sovreta "Starogrška lirika", ki je izšla v Ljubljani leta 1964.

Če se lahko zanesemo na Simonida, ki je sestavljal te(k)st — in zakaj ne bi verjeli ravno njemu, ko se že pustimo speljati skoraj vsakemu psihološkemu testu novejšega datuma, ki nam razkriva, kdo smo in kakšna nagnjenja imamo? — je (olimpijski) bog ustvaril žensko na deset različnih načinov, poslušujoč se desetih različnih bitij in stvari.

Prvo je naredil iz ščetinaste svinje, drugo iz prevejane lisice, tretjo iz psa, četrto iz prsti (kot hebrejski in krščanski bog Adama), peto iz morja, šesto iz sive in trmaste oslice, sedmo iz podlasice, osmo iz lepogrive kobile, deveto iz opice in deseto iz čebele.

Zdaj pa se lepo po vrsti pomudimo pri "čudi" vsake posebej!

Prva (iz ščetinaste svinje) se valja po tleh v nesnagi in ji vse stvari ležijo križem krazem po hiši. Umazana je, v zapacani obleki lenobno poseda v govnu in se debeli. (Stoj!) Trenutek, prosim. Preobleč se grem. Na krilu sem opazila kavni madež!

Druga (iz prevejane lisice) je prebrisana, da je kaj. Nič ji ni skrito, vse znano in očito, pa naj bo najslabše ali najboljšje. Ista stvar ji je zdaj dobra, zdaj zanič, ko pa je muhaste volje.

Tretja (iz psa) je urna kot prava psica, ki hoče vse vedeti in slišati, pa kar naprej skače sem ter tja in prevoha vsak kotiček. Glasno laja, tudi če ni zraven žive duše. Ne pomagajo niti mozeve grožnje niti mile besede, da bi jo utišale, niti tepežka. Kar naprej drdra in regeta, doma ali kjerkoli v gosteh.

Četrta (iz prsti) je duševna reva, katero obesijo možu za vrat. Ta ženska ne ume ničesar: ne dobrega ne slabega. Edino jesti zna! Tako je neumna, da pozimi ne premakne niti stola k ognju, če jo zebe.

Peta (iz morja) ima dvojno prav; kakšen dan se samo smeje in je vsa razigrana, vsak tujec jo pohvali, ko jo vidi v hiši, češ boljše in lepš žene ni na svetu. Drugič postane neznozna in prava muka očem, ne moreš se

ji približati brez škode, ker bevka pa renči kot psica okrog mladičev, je naduta, odurna in neprijazna do vseh, pa naj so sovražniki ali prijatelji. Njen značaj je spremenljiv kot morje, ki je včasih mirno in gladko kot olje, drugič pa podivja, se razpeni in razbesnelo buta ob čeri.

Šesta (iz sive in trmaste oslice) se zlepa ne vda sili in grožnjam, šele nazadnje klone in vse naredi. Vmes pa samo žre, žre ponoči in podnevi, stoji in sede, po kotih in vsepovsod. Vrh tega jo razganja hotljivost, da so ji dobrodošle vsake moške hlače.

Šedma (iz podlasice) sodi v ogaben rod in na njej ni lepote in ne prikupnosti. Ničesar, kar bi bilo ljubko in srcu v uteho. Njena pohotnost v postelji je nenasitna, da zbuja gnus možu, ležečemu kraj nje. Tatica je in dela sosedom škodo, večkrat se hrani tudi z mesom, ukradenim z oltarjev.

Osma (iz lepogrive kobile) ne mara za nobeno delo. Ne diši ji mletje, ne seje, ne pometa smeti iz hiše. Ne približa se ognjišču, ker se boji saj. Celu možu se vdaja le na silo. Umiva se dvakrat, tudi trikrat na dan in venomer se mazili z dišavami. Bujne lase si spenja v pričesko in jih senči s cvetjem. Taka koketa je la za druge lep pogled, za moža pa velika nadloga, seveda če ni kakšen vladar ali bogatin, ki se s takimi ribiči rad naslaja.

Deveta (iz opice) je višek hudega za moške. Obraz ima grd kot spaka in je ljudem v posmeh. Tako kratek vrat ima, da komaj giblje glavo. Nima zadnjice in je je sama kost in koža. Ubog je mož, ki mora objemati tak ražen! Pozna kot opice vse ukane in zvijače, a temu navkljub ji ni do smeha, nikomur ne stori nič dobrega, samo to tuhta in ji hodi po glavi, kako bi komu zadala najhujše gorje.

Deseta (iz čebele) je edina, ki ni vredna graje. Srečen je, kdor jo ima. Ob nji življenje cvete in se pospešuje. V ljubezni je zvesta in se z zvestim (kako to?) možem stara kot mati lepega in slavnega rodu. Med ženami vsepmi uživa čast in ugled. (Med katerimi? Med tistimi, ki so bile kot ona ustvarjene iz čebele, ali tudi med onimi drugimi... spakami, ki sem jih pravkar našle?) Sama milina seva iz nje. Ni ji mar, da bi posedala v družbi žensk, ki jim je na jeziku le čutna sla. Amen.

No, drage bralke, se pomislile in dognale, v kateri predalček spadate?

DOSTOJNEJŠI KONEC

V Ljubljani so odprli krematorij, kjer bodo upepeljevali mrliče. Takole pišejo ob tej novi pridobitvi Slovenije v "Telexu".

Novo Navje

Po dolgoletnih prekanjih, preprih in polemikah, ali naj bi v Ljubljani sploh zgradili krematorij, kje naj bi ga postavili, kakšen dimnik in kakšne peči naj bi imel, da bi bilo najbolj prav za žive in v njem ali ob njem poslavljali od preminulih svojcev, so v njem vendarle prižgali ogenj smrti pod kamnom življenja.

Ljubljanska upepeljevalnica na Navju ob robu Žal bo te dni postala samo kraj, kjer bo ogenj upepelil človekovo truplo, prav kmalu pa tudi kraj slovesa od preminulih pokojnikov.

Stare Plečnikove Zale z mrliškiimi vežicami na drugem koncu pokopališča bodo tako zgubile svojo funkcijo in postale zaščiten kulturni spomenik. Ni še natančno znano, kaj bo tam potem, ko bodo s Plečnikovih Žal odpeljali k zadnjemu počitku zadnjega mrliča. Nekateri Ljubljanci bi želeli, da bi na Plečnikove Zale prenesli posmrtno ostanke slavnih in manj slavnih, predvsem pa slavnih pokojnikov in nagrobnikov nad njihovimi grobovi, ki so zdaj na Navju za Vilharjevo cesto.

Prostori za žive in mrtve

Čeprav so prvega Ljubljancina pokopali na sedanjih Žalah že leta 1906, so šele trideset let pozneje naročili profesorju Plečniku, naj naredi načrte za lepo urejeno pokopališče. Izdelal jih je in predlagal, da bi to pokopališče imenovali "vrt umrlih". Toda ko so dve leti pozneje ta vrt začeli graditi, Ljubljanci z imenom niso bili zadovoljni. Takratni prosvetni inšpektor J. Wester je predlagal, naj bi novo pokopališče imenovali Zale, Žalje ali Navje. Ko je vse stalo tako, kot stoji zdaj, se je tega dela mesta prijelo ime Zale.

Na Žalah so živi in mrtvi tako rekoč do zadnjega trenutka skupaj.

Na novem Navju bodo mrtvi zase

in živi zase. Niti svojci in še manj takšni ali drugačni znanci, prijatelji, žalujoči ali radovedni pogrebci ne bodo več videli svojega pokojnika od tistega trenutka, ko ga bodo nesli čez prag Navja.

Ko bo človek umrl, bodo njegovi svojci v poslovnih prostorih Navja uredili vse, kar bo potrebno za zadnje slovo od pokojnika. V sprejemni pisarni, ki je ob Tomačevski cesti v isti ravnini kot cesta, bodo povedali svoje želje, izbrali rakev in se dogovorili še o drugih podrobnostih pogrebnega slovesa, med upepeljivjo in pokopom v zemljo ter civilni ali cerkveni pogreb. Na enem kraju bodo uredili, vse, kar bo tisti trenutek potrebno. Do trenutka, ki bo določen za zadnje slovo, ne bodo imeli potem nobenega opravila več.

Zaprte krste

Mrliške vežice so na Navju popolnoma drugačne od tistih, ki si jih je zamislil mojster Plečnik na Žalah. Mrliča bodo pripeljali po dolgem hodniku, odpor li vrata v vežico in jih za pokojnikom zaprli. Pokojnik bo že ležal v zaprti krsti, ta del prostora pa je s stekleno steno ločen od drugega dela, kamor bodo prihajali njegovi žalujoči ostali in kjer ne bo prav mnogo prostora za vence, pač pa le velika kamnita vaza za šop rož. Če bodo hoteli najbližji svojci vendarle še zadnjič videti svojega pokojnika, bodo morali iti v "servisni del" in skozi vrata, skozi katera so pripeljali mrliča; ta čas, ko bo krsta odprta, pa bodo spustili ob steklu roletu, da živi in mrtvi ne bodo tedaj na ogled radovednežem.

Tisti, ki so odločali o takšnem načinu predzadnjega slovesa, pravijo, da mrliči ne bi smeli biti — kot so pogosto zdaj — na razstavi in na ogled radovednim znancom in neznancom. Skoraj vsak mrlič je vsaj nekoliko spremenjen, tisti, ki so ga poznali, pa naj bi ga ohranili v takem spominu, v kakršnem so ga imeli, ko je bil na vrhuncu življenjskih moči.

Ob uri, napovedani za poslovitev, bodo zaprto krsto odpeljali po hodniku v veliko poslovitveno dvorano, eno od dveh, ki so ju sezidali na novem Navju. Najbližji svojci bodo ob krsti skupaj z ostalimi pogrebci prisostvovali poslovitvi.

Seveda bodo v dvorani tudi vsi tisti, ki se bodo v imenu družbe, v kateri je živel in delal pokojnik, poslovili od mrtvega.

Ko bo obred končan, se bodo odprla mogočna vrata, v eni dvorani delo akademskega kipara Tršarja in v drugi njegovega kolega Tihca. Skoznjo bodo odpeljali krsto s pokojnikom, nakar se bodo vrata spet zaprila: poslovitvena slovenstost bo končana.

Prah v žari

Od tistega trenutka dalje svojci zanesljivo ne bodo mogli več videti trupla svojega dragega, kajti krsto bodo odpeljali eno nadstropje niže, kamor nezaposleni ne bodo imeli vstopa.

Če bo peč prazna, bodo krsto zapeljali na posebne tirnice in odprla se bodo vrata, za katerimi bo žarel ogenj...

Vsak mrlič, ki ga bodo zažgali, bo imel v krsti keramično ploščico z določenimi oznakami, iz katerih bo natančno razvidno, kdo je bil tisti, ki je bil nekaj človek z določenim imenom in prijimkom. Ploščice niti tako močan ogenj, kakršen bo v peči, ne bo mogel niti poškodovati in še manj uničiti. Tako ne bo moglo priti da nikakršnih pomot in bodo svojci zanesljivo dobili pepel svojega nekdanjega rodbinskega člana.

Potem ko bodo za krsto zaprli vrata krematorijske peči, jih ne bodo odprli natančno tri četrt ure; toliko časa bo trajalo, da bo ogenj spremenil v pepel vse, kar mu je bilo dano.

Skoraj natančno štirje kilogrami prahu — to bodo zadnji posmrtni ostanke kremiranega človeka. Stresli ga bodo v žaro in jo na dogovorjen dan izročili svojcem. Ti bodo lahko to žaro pokopali v zemljo ali prah

raztrosili tam, kjer si je želel pokojnik: v gorah ali na morju, po domačem polju ali pod drevesom, ki mu je bilo posebno pri srcu, v reko ali na tako imenovanem vrtu spomina, ki ga bodo uredili na novem Navju, kjer bo namesto grobov lep park.

Tisti mrliči, ki jih ne bodo sežgali, bodo prav tako ležali v mrliških vežicah na novem Navju, po poslovitveni slovesnosti v eni od obeh dvoran pa jih bodo odpeljali na pokopališče in jih pokopali v zemljo.

Drugi v Jugoslaviji

V Jugoslaviji so zgradili prvi — in doslej edini — krematorij pred petnajstimi leti, leta 1963, v Beogradu. Sicer pa je največ krematorijev, več kot 200, v Angliji. V ZDA jih je 166, na Švedskem 64, na Norveškem in Danskem po 32, v Švici 24 ter v Italiji in Avstraliji po 21. V Sovjetski zvezi imajo sicer le tri krematorije, vendar so največji na svetu: moskovski ima 14, leningrajski 10 in kijevski 8 peči.

Prednosti

Zagovorniki upepeljevanja pravijo, da je prednost upepeljitve predvsem ta, da se izognemo dolgotrajnemu, neprimeremu in neestetskemu procesu gnolobnega razpadanja trupla v zemlji in ga zamenjamo s kratkotrajnim procesom izgorevanja, kar pripelje do istih kemičnih sestavin kot dolgotrajno, včasih desetletje trajajoče trohnenje v zemlji. Nekateri vneti zagovorniki upepeljevanja so prepričani, da "človeški organizem kot vrhunec skladne ustvarjalnosti narave pač zasluži, da v trenutku neizogibnega konca premine naenkrat, tak, kot je bil na zemlji, po kateri je hodil, delal in ustvarjal; ni prav, da izgineva postopoma leta in leta, iznakažen in raznožen; ogenj je zato dostojnejši za človekov konec kot hladna zemlja, vlaga, mrak in tema".

METLIČANI NAJBOLJŠI

Na mednarodnem tekmovanju pevskih zborov in folklornih skupin v Gorici od 8. do 10. septembra je nastopila tudi folklorna skupina "Ivan Navratil" iz Metlike in bila med skupinami iz 11 držav najvišje ocenjena. Metličani so prikazali več ljudskih plesov iz Bele krajine. Tudi pri velikem sprevodu, ki ga je gledalo okoli 15.000 obiskovalcev, so največ priznanja doživeli folkloristi iz Metlike.

BREŽICE: KLET ZA 200

VAGONOV VINA

Brežiško-bizeljski Slovin, ki je delovna organizacija z dvema tozdoma, je ta čas sredi velike investicije: gradi klet za 200 vagonov vina, ki bo skupaj z opremo veljala 85 milijonov dinarjev in omogočila zaposlitev 60 novih delavcev. Razen tega bo zagotovila socialno varnost celotnem kolektivu. Nad kletjo bodo prostori za dve polnilni liniji. Ena od njiju bo za polnjenje Slovinih brezalkoholnih pijač. Novost med njimi bodo gazirani sadni sokovi, zlasti iskani grozdni napitek.

SLIKARSKA KOLONIJA

Štirinajst slovenskih slikarjev se je prijavilo za prvo slikarsko kolonijo, ki jo je od 2. do 11. oktobra organizirala novomeška tovarna zdravil "Krka".

Slikarji bodo delali v Dolenjskih in Šmarjeških Toplicah in bodo imeli med ustvarjanjem vse ugodnosti, kakršne je nudil Novoteks udeležencem Dolenjske slikarske kolonije. S slikami bodo napolnili prostore zdraviliških hotelov v obeh krajih, hkrati pa bodo tudi naprodaj, pri čemer bodo imeli delavci "Krke" prednost pri nakupu.

Naslednji dan po končani koloniji, v kateri bodo slikarji ustvarjali risbe in akvarele, bodo priredili razstavo nastalih del.

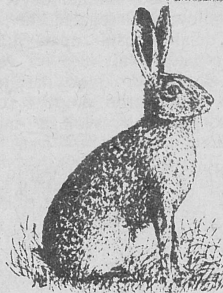
TRST — Neznani zlikovci so hudo poškodovali spomenik štirim slovenskim rodoljubom v Bazovici, ki so jih fašisti ustrelili leta 1930. Sežgali so tudi vence, ki so jih obiskovalci pred kratkim položili na spomenik padlim žrtvam fašizma. Čeprav storilci tega gnusnega dejanja še niso znani, je upravičena domneva, da je to nov zločin neofašistov.

VZROK

- Zakaj teče zajec hitreje od levskega psa?
- Ker teče zase, pes pa za gospodarja.

V TRGOVINI S PTIČI

- Ali imate kakšno papigo?
- Trenutno ne. Lahko pa vam ponudimo žolno!
- Ali tudi govori?
- To ravno ne, obvlada pa Morsejevo abecedo!

NE BOJI SE

- Srečata se dva piščančka. Eden kadi, pa mu drugi zagrozi:
- Tvoji mami bom povedal!
- Ha, ha, jaz sem iz valilnice!

LOVEC

- Povem vam, da je najbolj zvitja žival lisica! Nekoč sem jo štiri ure zasledoval po gozdu, čez travnike, po barju, in ko sem jo končno ustrelil, je bila... pes!

MED KOKOŠMI

- Samo poglej jo, golovratko! Nosi se, kot bi nosila pirhe in ne navadna jajca!

MED LOVCI

- Lovca sta previdno hodila po gozdu. Eden od njiju je mrmral: »Zajček moj dragi, zadnji čas je, da napišeš oporo...«
- Nenadoma je skočil zajec izza grma in izgubil v temnem gozdu.
- Glej žval, odšel je k odvetniku, se je zasmel drugi lovec.

